

ЈУБИЛЕЈ

150 година Граховачке битке

Мило ЂУКАНОВИЋ,
Предсједник Владе Црне Горе

ГОВОР НА СВЕЧАНОЈ АКАДЕМИЈИ*

Поштовани господине Предсједниче Црне Горе,
Поштовани господине Предсједниче Скупштине Црне Горе,
Ваше Екселенције,
Уважени потомци граховачких ратника,
Даме и господо,

Вечерас прослављамо два значајна историјска догађаја - обнову независности Црне Горе и стопедесету годишњицу битке на Граховцу.

Догађаји у чију смо се славу и част вечерас састали на пријестонном Цетињу, поспјешују нас да, увијек наново, промишљамо о слободи као идеалу трајне важности током цјелокупне људске историје, не само црногорске.

Како нас поучава искуство новог вијека којем и сами свједочимо, суштинске духовне вриједности афирмишемо са повишеним осјећањем за етничку и културну разноликост, за историју и традицију свих овдашњих култура - славимо их кроз наше заједничко црногорско, балканско и европско наслеђе.

1858. - 2006.!

Временски размак између славних датума је велики, али оба у нашој историјској ризници представљају јединствени израз црногорског духа - оба, могли бисмо рећи, тријумфално свједоче о јединственој, слободној и самосвјесној Црној Гори.

Граховачко поприште из маја 1858. наше је драгоцјено завјештање.

У борби између Давида и Голијата, у стравичним ратним окршајима, црногорска војска је надјачала моћни Хусеин-пашин корпус. Ото-

* Зетски дом, 21. мај 2008. године, Цетиње.

манска сила од које је дрхтала Европа доживјела је за све, осим за Црногорце, неочекиван пораз.

Као и на Крусима, на Царевом Лазу и Вучјем долу - симболима наше ратничке и слободарске части - и на Граховцу је исписана звучна ода црногорској храбрости и витештву. Из неравноправног двобоја мале балканске књажевине и велике отоманске силе, маја 1858. године, књаз Данило I Петровић Његош, огласио је Европи да Црна Гора мора бити респектована и да црногорска слобода нема цијену.

Данас, вијек и по удаљени од славне граховачке побједи, гледамо на протекло историјско вријеме као на изузетно бурно и тегобно.

А, управо у сагледаном динамизму тог историјског времена и простора постаје бјелодана историјска истина о црногорском народу и црногорској држави.

Једнако непорециво, тамо стоје записани и храбро прегнуће Данила I и Николе I Петровића Његоша, међународно признање државе Црне Горе на Берлинском конгресу 1878. као и факта јавне и закулисне политике о националном понижењу Црне Горе 1918. - о нестанку црногорске државности и брисању имена Црне Горе са земљописне мапе.

Но, граховачко завјештање, као и слободарска завјештања слична њему, увијек су снажно разбуктавала нашу државотворну одлучност: и 1941. године, кроз црногорски општенародни устанак, као јединствени антифашистички фронт, кад смо се сврстали у демократску коалицију слободног свијета; и последице краха фашизма, последице још једне мајске побједи, у државној заједници равноправних југословенских народа, кад смо вратили часно име Црној Гори; као и у крвавом југословенском расплету, током посљедње деценије 20-ог вијека, кад смо упркос узвиштаном ратном вихору сачували мир и драгоцјени међуетнички склад у Црној Гори.

Даме и господо,

Незауостављиво државотворно зријевање Црне Горе наших дана, крунисано је побједом на историјском референдуму 21. маја 2006. године. Од пушке - до оловке, за непун вијек и по.

Историја Црне Горе никада не би била разумљива без сагледавања чињеница о неизвјесним унутрашњим и спољњим политичким околностима непосредно прије и током референдумског процеса, заправо без увида у сложени процес демократског зријевања Црне Горе.

Зато, пред лицем савремене црногорске историје, слављенички супериорно можемо саопштити: обновили смо црногорску државност водећи мудру и промишљену политику; успјели смо ободрени резул-

татима успостављеног економског самопоуздања; надахнути најбољом црногорском слободарском и грађанском традицијом; оснажени новим и обновљеним институцијама; наоружани изузетним стрпљењем и толеранцијом свих грађана; уз помно упражњавање највиших европских стандарда и манира европске политичке културе.

Слободно и демократски одлучили смо да управљамо властитом судбином у властитој држави.

Али, кажимо и то, 21. мај 2006. није само датум историјског црногорског плебисцита, већ много више од тога - то је датум искорака у епоху једне нове друштвене и економске стварности Црне Горе.

Таква Црна Гора поуздани је завичај добросусједства, европске и евроатланске идеје интеграција.

Ђено одређење за развојну стратегију на магистралном курсу интеграција није питање избора, већ природне припадности наше земље Европи и цивилизацијским токовима које она баштини.

Припадност европској идеји освједочили смо језиком дијалога и споразума, језиком демократске рационалности. Еврохуманистичка идеја којој се посвећујемо држи до човјека - појединца, до његове заштите и унапређења његовог квалитета живота, до успостављања високих стандарда у свим сферама живота.

Најзад, свакодневно потврђујући да улазак у нову развојну епоху значи усвајање врхунских европских искустава - и у области економије и законодавства, и у области заштите људских права и слобода - Црна Гора је своју европску перспективу учинила сасвим извјесном.

Даме и господо,

Славећи, вечерас, граховачке побједнике, баш као и граховачке неустрашиве хероине, црногорске мајке, сестре, жене - дозволите ми да искажем посебно дивљење према владарској личности наше славне династије - према Књазу Данилу I Петровићу Његошу. Ратнику, политичару, државнику, црногорском патриоти. Визионару. Снажној, модерној, реформаторској владарској персони.

Он је, током драматичног и преломног десетљећа владавине, снажно учврстио међународну позицију Црне Горе и пресудно поспјешило црногорску државотворну идеју бројним тековинама на политичком, дипломатском и културном пољу.

Даме и господо, драги пријатељи,

Многи судбински историјски догађаји за Црну Гору одиграли су се у мјесецу мају. Зато није случајно што је народ давно испјевао нашу химну: ОЈ СВИЈЕТЛА МАЈСКА ЗОРО... Поносни смо на нашу истори-

ју, али нијесмо њени заробљеници. То је за данашње генерације идентитетски стимуланс за нашу европску будућност.

У славу јунака са Граховца, Књаза Данила I Петровића Његоша, као и Мирка Петровића, војводе од Граховца, у част и у име генерација које стасавају за подвиге и заслуге нове Црне Горе - нека буде увијек исти наш празнични завјет: НЕКА ЈЕ ВЈЕЧНА ЦРНА ГОРА!